

سکونت در ملکوت الهی، از کلیدی‌ترین مفاهیم «شهر خدا»ی آگوستین است

شهر خدا «دارالسلام» است و ساکنان این شهر در ملکوت الهی به سکونت و آرامش کامل می‌رسند و یکی از کلیدی‌ترین مفاهیم کتاب «شهر خدا»، همین سکونت و آرامشی است که این شهر آسمانی قرار است بدان تحقق بخشد.

شهر خدا «دارالسلام» است و ساکنان این شهر در ملکوت الهی به سکونت و آرامش کامل می‌رسند و یکی از کلیدی‌ترین مفاهیم کتاب «شهر خدا» همین سکونت و آرامشی است که این شهر آسمانی قرار است بدان تحقق بخشد.

به گزارش خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا)، شهرام پازوکی، عضو هیئت علمی مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران در نشست نقد و بررسی ترجمه کتاب «شهر خدا» اثر آگوستین، که با حضور حجت‌الاسلام و المسلمین حسین توفیقی (مترجم) و پیروز سیار شب گذشته سه‌شنبه 7 آذرماه، در مرکز فرهنگی شهرکتاب برگزار شد، به بیان نکاتی درباره آگوستین و آثار وی پرداخت و اظهار کرد: موضوع این کتاب از چند جهت مهم است و یکی از آنها بعد ادبی این اثر است؛ آگوستین جزء اولین مترجمین آثار کلاسیک از یونانی به لاتین است و آثار وی جزء اولین متون لاتین است.

وی ادامه داد: همچنین آثار آگوستین از حیث تاریخ الهیات مسیحی نیز حائز اهمیت هستند؛ آگوستین مؤسس الهیات مسیحی و اولین کسی است که نسبتی بین عقل و ایمان برقرار کرده است. «ایمان می‌آورد تا بفهمم» تنها یک شعار نیست، بلکه متن و اصل تفکر آگوستین است و وی با همین اصل توانسته است تا الهیات مسیحی را تأسیس کند.

این محقق و پژوهشگر برجسته عنوان کرد: آگوستین از تأثیرگذارترین متألهان مغرب‌زمین بر الهیات مسیحی و تکوین این الهیات است، چنان‌که در دوران بعد وی و آراء وی را ملاک سنت و بدعت در مسیحیت قلمداد می‌کنند. متفکران بعد از آگوستین (مثلاً آنسلم) افتخارشان این است گفته‌ها و مسیرشان با آگوستین هم‌خوانی و تطابق دارد و حتی پروتستان‌ها و از جمله مارتین لوتر به آگوستین تاسی می‌کنند.

پازوکی در ادامه سخنان خود به بیان مطالبی درباره کتاب «شهر خدا» اثر آگوستین پرداخت و اظهار کرد: این اثر گونه‌ای الهیات سیاسی یا سیاست الهی را مطرح کرده و از حیث فلسفه سیاسی (البته در معنای قدیم آن) حائز اهمیت است. مسیحیت دینی فردی است و امکان فکر مدنی در آن بسیار کم است و از این حیث اولین کتابی که اندیشه سیاسی را در معنای مدینه و جماعت مسیحی طرح کرده، همین «شهر خدا» آگوستین است.

از منظر آگوستین «شهر خدا» ساکن حقیقی بیشتر ندارد و او همانا عیسی است و دیگران به نسبت نزدیکی با او در آن شهر سکونت دارند. آگوستین برای این شهر محدوده جغرافیایی مشخص نکرده است (مانند افلاطون در شهر زیبا و فارابی در مدینه فاضله)؛ این شهر بیرون از زمان و مکان است و در عین حال در زمان و مکان نیز وجود دارد.

وی با استناد به شواهدی از عهد جدید گفت: در مسیحیت نظام ملک از نظام ملکوت و امر دین از امر دنیا تفکیک شده است. این نکته در «شهر خدا» آگوستین نیز جلوه‌گر شده است. آگوستین «شهر خدا» را در مقام دفاع از مسیحیت نوشت و همان‌گونه که با اصل «ایمان می‌آورد تا بفهمم» الهیات مسیحی را تأسیس کرد، در «شهر خدا» نیز توانست نسبتی بین زمین و آسمان و ملکوت برقرار کند.

عضو هیئت علمی مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران خاطرنشان کرد: اگر ترتولیان با تعبیر «آتن را با اورشلیم چکار؟!» از بی‌ارتباط بودن عقل و ایمان سخن گفته بود، آگوستین اما می‌کوشد تا نسبتی بین آتن و اورشلیم، عقل و ایمان و ملکوت برقرار کند. هرچند در دیدگاه آگوستین ایمان بر عقل برتری دارد و بعدها در اندیشه سنت آکوئینی به نسبت برابری می‌رسند. آگوستین همان‌گونه که در ساحت الهیات قائل به جمع عقل و وحی است، در حوزه سیاست نیز سهمی برای مدینه زمینی و آسمانی قائل می‌شود.

وی در ادامه سخنان خود پس از تشریح واژه «شهر خدا» در زبان‌های هند و اروپایی عنوان کرد: یکی از تفاوت‌های عمده شهر خدا با شهر زمینی آن است که ساکنان شهر خدا در ملکوت الهی به سکونت و آرامش کامل می‌رسند. شهر آسمانی «دارالسلام» است و جایی است که مؤمنان در آن شهر به سلام و آرامش می‌رسند. می‌توان گفت که کلیدی‌ترین مفهوم موجود در کتاب «شهر خدا» همین سکونت و آرامشی است که شهر خدا قرار است بدان تحقق بخشد.

این پژوهشگر برجسته افزود: از منظر آگوستین «شهر خدا«؛ يك ساكن حقیقی بیشتر ندارد و او همانا عیسی است و دیگران به نسبت نزدیکی با او در آن شهر سکونت دارند. آگوستین برای این شهر محدوده جغرافیایی مشخص نکرده است (مانند افلاطون در شهر زیبا و فارابی در مدینه فاضله)؛ این شهر بیرون از زمان و مکان است و در عین حال در زمان و مکان نیز وجود دارد.

وی ادامه داد: اورشلیم و کلیسای کاتولیک را از جمله نمونه‌های شهرهای آسمانی و بابل را نمونه شهر زمینی می‌داند؛ از اولین سکنه‌های شهر آسمانی هابیل و از اولین نمونه‌های شهر زمینی قابیل است. آگوستین تنها ساکن حقیقی شهر آسمانی را عیسی می‌داند؛ همان انسان کاملی که در تعابیر افلاطون، فارابی و سهروردی از او با عنوان حکیم حاکم یاد شده است.

عضو هیئت علمی مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه در بخش دیگری از سخنان خود تصریح کرد: آگوستین سخن دقیقی درباره زمان دارد و جزء اولین فلاسفه غربی است که معتقد به زمان انفسی است که تفسیری از آن در کانت نیز دیده می‌شود. می‌توان گفت که شهر خدا در زمان انفسی (از ازل تا ابد) و شهر زمینی در زمان آفاقی تحقق دارد.